

: DE BRUG NAAR INTERNATIONALE KOMMUNIKATIE ?

Vandaag kijken we even over de enge grenzen, want "Praatjes met ons personeel" zal op internationale leest geschoeid zijn. Kollega Jos Orban van onze fabrieksbescherming is immers een toegewijd beoefenaar van Esperanto, een nieuwe taal die op relatief korte tijd wereldwijd bekendheid verwierf.

Wat is Esperanto ?

Op die vraag kreeg de nu 47-jarige Jos Orban zelf een antwoord zo'n 11 jaar geleden...

"Op een goeie dag in '70 vond ik een uitnodiging in mijn brievenbus om in te schrijven voor een cursus Esperanto", zegt dhr. Orban, "en uit nieuwsgierigheid meldde ik mij voor de eerste les".

Zo volgde ik de elementaire cursus Esperanto en na 30 uur was ik al goed vertrouwd met de spraakkunst en een relatief groot gedeelte van de woordenschat. Ook schrijven en spreken waren zelfs in dit beginstadium geen probleem".

"Dat alles kan, omdat Esperanto gevormd werd op basis van de moderne beschavingstalen.

Bovendien heeft deze taal een sterk vereenvoudigde en logische structuur, die geen enkele uitzondering op de regel toelaat".

Zo wordt er bijv. in het Esperanto in alle gevallen eenvoudig het lidwoord "LA" gebruikt, daar waar wij dienen onderscheid te maken tussen mannelijk, vrouwelijk, onzijdig, enkelvoud en meervoud, om van de verbuigingen nog niet te spreken".

"De logische structuur kunnen we op gelijkaardige wijze demonstreren", aldus onze zegsman.

"Alle woorden krijgen in het Esperanto hun grammatikale betekenis op basis van hun uitgang. Infinitiefvormen van de werkwoorden bijv. worden altijd met de uitgang -i aangeduid, zelfstandige naamwoorden eindigen op -o; bijvoeglijke naamwoorden op -a en bijwoorden op -e."

"Zo hebben we bijv. werkwoord "paroli" = spreken zelfst. nw "parolo" = woord bijv. nw "parola" = mondeling (vb. parola ordono = een mondeling bevel) bijwoord "parole" = mondeling (vb. fari kontrakton parole = een kontrakt mondeling afsluiten)".

Drie jaar lang vervulde Jos Orban zijn kennis van het Esperanto en in '72, net toen hij bij Bayer in dienst kwam, kreeg hij ook in de Esperantobeweging een nieuwe taak: hij zou zijn kennis overdragen aan geïnteresseerde nieuwelingen.

Dekt het Esperanto een reële behoefte ?

"Ongetwijfeld", zegt dhr. Orban, "vermits het daaraan zijn ontstaan te danken heeft."

"Esperanto werd nl. in 1887 in het leven geroepen door de Poolse oogarts, Dr. L.L. Zamenhof, die in zijn stad Bialystok definitief een einde wilde maken aan de twisten tussen de vier verschillende volken die zich daar hadden gevestigd. Een internationale taal achtte hij een belangrijke bijdrage tot verbetering van de onderlinge verstandhouding. Zodoende begon hij in 1887 brieven in die nieuwe taal te schrijven en hij ondertekende steeds met "doktoro Esperanto" wat betekent: "de dokter die hoopt". "In 1905 kreeg de taal met het eerste Wereldkongres in Boulogne-sur-Mer voorgoed publieke betekenis. In juli 1982 zal reeds het 67ste Wereldkongres plaatsgrijpen en wel in Antwerpen!"

"Uit idealisme", zo besluit Jos Orban het historisch aspect, "ontstond dus een internationaal bruikbare taal, die geen afbreuk doet aan de nationale authenticiteit. Vandaar trouwens ook het symbool van de Esperantobeweging: de groene (= hoop) ster met de vijf punten (= verwijzing naar de continenten).

Esperanto: argumenten pro...

"Wat zeker voor Esperanto pleit, is de reeds eerder aangehaalde eenvoudige en logische structuur van de taal", zegt Jos. "En aangezien ze samengesteld werd op basis van alle moderne beschavingstalen kan je onmiddellijk aanknopingspunten vinden vanuit je eigen taal. Er gaat dus ook een democratisch

Jos Orban: sinds '72 actief in onze fabrieksbescherming.

aspect mee gepaard. Een belangrijk bijkomend voordeel is zeker dat Esperanto internationaal en tegelijkertijd neutraal is. Esperanto heeft immers niets te maken met politieke of religieuze strekkingen; de taal is niet ideologisch geladen. Ze wil enkel een neutraal en voor iedereen bruikbaar instrument zijn!"

"En vanuit deze optiek", aldus dhr. Orban, "zou Esperanto een baanbrekend element kunnen zijn in de internationale betrekkingen. Als je bijv. even stilstaat bij de werking van de EEG, waar de tolkdiensten zoals onlangs nog in de pers werd aangehaald, een zware hypotheek voor het vlot verloop van de besprekingen en voor het budget betekenen, dan zou daar met Esperanto uitzicht geboden kunnen worden aan een complexe problematiek".

"Esperanto heeft bovendien zijn internationale communicatieve waarde reeds bewezen. Het staat bijv. hoog in aanzien bij de Unesco, die de Wereldbond van Esperantisten erkent en ze regelmatig raadpleegt i.v.m. de internationale communicatieproblematiek."

... en contra ...

Als het Esperanto zo efficiënt zou zijn, waarom komt het dan uiteindelijk zo traag op dreef ?

"Wel", zegt Jos Orban, "vooreerst hebben de twee Wereldoorlogen het Esperanto geen groeikansen gegeven. Vervolgens speelt het nationalisme op taalgebied nog steeds de doorslaggevende rol in deze vertraging en tenslotte vraagt het Esperanto toch nog altijd een zekere inspanning om het aan te leren, al is het dan een taal, die wegens haar eenvoud in ieders bereik ligt!"

"Ook klassieke vooroordelen vertragen de groei, zoals bijv. het feit dat de taal kunstmatig is en geen cultuur zou hebben..."

Schuilt er geen vuur achter de spreekwoordelijke rook? "De kunstmatigheid van de taal kan ik niet weerleggen", zegt Jos Orban, "maar de essentie, nl. een vereenvoudigde, democratische, efficiënte en neutrale communicatiemogelijkheid schep- pen, lijkt me zeker op te wegen tegen het zg. nadeel van kunstmatigheid!" "Wat dan het culturele aspect betreft, moeten we eerlijksheidshalve toch rekening houden met de vrij recente geschiedenis van de taal. Anderzijds, en daar kan ik die mening toch gedeeltelijk weerleggen, zijn zowat alle grote namen uit de literatuur, gaande van Shakespeare en Gezelle tot Tolstoj in het Esperanto vertaald. Ook de Bijbel en de Koran hebben een Esperanto-versie en momenteel schrijven de hedendaagse literaire kunstenaars zelf rechtstreeks in het Esperanto. Ook het gesproken woord komt steeds meer aan bod. Diverse radiostations (Warschau, Rome, Vaticaan, Bern, enz.) zenden regelmatig in het Esperanto uit en tenslotte zijn er nog de talrijke kongressen, die nu in alle continenten doorgang krijgen".

"Esperanto bouwt dus wel degelijk aan zijn cultuur en als we een poging konden doen om van onze enggeestigheid af te stappen, dan zouden we een gemeenschappelijke cultuur kunnen opbouwen, en", zo besluit onze geestdriftige Esperantist, "daarmee zouden we het vooropgestelde doel kunnen benaderen: via een gemeenschappelijke nieuwe taal de diverse volkeren ter wereld dichter tot mekaar brengen!"

Regelmatig komen de Esperantisten samen tijdens de Week van de Vriendschap: een eigen initiatief van de Esperantobeweging.

Personaliteiten op bezoek: op de foto Mevr. R. De Backer-Van Ocken, Staatssekreteraris voor Nederlandse Cultuur...

...en ook Jo Haazen, Antwerps beiaardier (tweede van links op de foto) was reeds te gast.